

границы на экономическом, политическом и культурном уровнях; интегральный подход к научным дисциплинам и развитие компаративистики как универсального метода в науках о культуре; сближение идентитетов и возможности их свободного выбора на основе игнорирования прежних границ и критериев; размывание мировоззренческих границ; преодоление религиозных, конфессиональных, деноминационных границ и возникновение межнациональных, транснациональных религиозных организаций, игнорирующих государственные и национальные границы.

В определенном смысле позиция ЕС по отношению к религиозной сфере носит постмодернистский характер, отражаемый в основных документах. Данной позиции свойственны следующие характерные черты: плюрализм, амбивалентность, релятивизм и маргинализм религиозных процессов в интеграционном поле. Вся значимость воздействия глобализационных процессов на религиозное сознание и поведение не означает ослабления их роли в формировании идентитета как «последнего прибежища», той локальной ниши, в которой человек солидаризируется, дифференцируется и интегрируется.

Все это является предметом пристального внимания религиоведов, культурологов и философов и требует методологического переосмысления. Вся значимость воздействия глобализационных процессов на религиозное сознание и поведение не означает ослабления их роли в формировании идентитета как «последнего прибежища», той локальной ниши, в которой человек солидаризируется, дифференцируется и интегрируется.

Gracjan Cimek

GWSA Gdańsk

Filozofujmy dla życia

Философствуем для жизни

Warto przypomnieć stwierdzenie polskiego filozofa Feliksa Jarońskiego, który na początku XIX wieku stwierdził: „nie filozofujmy dla szkoły; filozofujmy dla potrzeb społecznego życia”. Aby dzisiaj zadośćuczynić temu wezwaniu, należy rozpoznać byt społeczny jako przedmiot ontologii. Nie można zapominać o istotnej roli podstruktury ekonomicznej w całości społecznego bytu. Dzisiaj trzeba zwrócić uwagę na problem „zbędnych ludzi”, który konkretyzuje się w postaci – jak to określił prof. Karpiński – problemu magistrów z dyplomem bez

---

pracy. Bezrobocie, emigracja, kulturowy bezład, wszystkie te procesy muszą być przez filozofię rozpoznane. Prof. Zachariasz wskazał, że świat poszukuje dziś idei. Czy filozofia narodów słowiańskich ma coś do zaproponowania? Jest to wyzwanie, które stoi przed nami wszystkimi. W poszukiwaniu odpowiedzi musimy pamiętać o tym, co mówił wybitny polski socjolog, ale także filozof, Florian Znaniecki, uczulając nas na konieczność solidarnej, wspólnej pracy twórczej. Tak więc wspólnie – chociaż każdy na miarę swoich możliwości i w ramach swojej dziedziny – spróbujmy postawić krok naprzód, zaproponować światu coś nowego, coś wychodzącego poza zwyczajny opis rzeczywistości (jak to czyni filozofia zachodnia), coś co będzie kierunkiem, w którym warto będzie pójść. Jest to konieczne, by filozofia współczesna również odpowiadała na potrzeby życia społecznego.